

- problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). № 10 (155). S. 48-51, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.10\(155\).12](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.10(155).12)
- 5.Zabora, A.V., Serhienko, V.V. (2018), "Hyrovyi sport yak efektyvnyi zasib fizychnoi ta funktsionalnoi pidhotovky kursantiv KhNUVS", Fizychna kultura, sport ta zdorovia : materialy XVIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., Kharkiv, s. 14-16.
- 6.Zakharina, Ye., Zakharina, A., Martyn, P. (2022), "Zmistovi aspekty profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky maibutnikh pravookhorontsiv zasobamy ozdorovchoho fitnesu", Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seria 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). № 2 (146). S. 39-43, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.2\(146\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.2(146).09)
- 7.Kokareva, S., Kokarev, B. (2016), "Obgruntuvannya vykorystannia vprav TRX ta metodyky Izumi Tabata dlia orhanizatsii zaniat iz zahalnoi fizychnoi ta spetsialnoi rukhovoї pidhotovky sportsmeniv u ihrovyykh vydakh sportu", Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii: zb. nauk. prats, № 2, pp. 69–73.
- 8.Madiar-Fazekash, E., Okopnyi, A., & Voronchak, M. (2022), "Vykhovannia zahalnoi vytryvalosti metodom "Tabata" na zaniattiakh fizychnoi kultury studentiv", Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova, № 7(152), pp. 83-87, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7\(152\).20](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.7(152).20)
- 9.Mykhailov, R.V. (2021), "Rol dziudo u fizychnii pidhotovtsi spivrobotnykiv spetsialnykh struktur (na prykladi ofitseriv operatyvno-taktychnoi lanky upravlinnia)", Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M.P. Drahomanova. Seria № 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (Fizychna kultura i sport) : [zb. nauk. pr.], no. 10(141), S. 78-84, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.10\(141\).18](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.10(141).18)
10. Pashkevych, S., Bondarenko, N., & Nikulina, H. (2015), "Effect of Tabata Methods as Interval Training Variant on Physical Performance of Pedagogical University Students", *Teoriâ Ta Metodika Fizičnogo Vihovannâ*, № (2), pp. 47-51.
11. Putrov, S., Omelchuk, O., Milkina, O., & Napalkova, T. (2021), "Osoblyvosti fizychnoi pidhotovky studentiv na osnovi vykorystannia metodu intervalnoho trenuvannia za systemoiu Tabata", *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*, № 11(143), S. 119-124, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11\(143\).25](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.11(143).25)
12. Torlo, O. I., Chervonoshapka, M. O., Chychkan, O. A., Kostovskyi, M. H., Kmytsiak, M. V., Flud, O. V., Muzyka, B. Yu., Holodivskiy, M. F. (2021), "Psykhofiziologichni kharakterystyky zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti "Pravookhoronna diialnist" u protsesi sektsiinykh zaniat ihrovymy vydamy sportu" // *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Vypusk 10 (141). S. 105-130, available at: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.10\(141\).28](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2021.10(141).28)
13. Shyian, B. M., Vatsheba, O. M. (2008), *Teoriia i metodyka naukovykh pedahohichnykh doslidzhen u fizychnomu vykhovanni ta sporti*. 275 s.
14. Tabata, I., Irisawa, K., Kouzaki, M., Nishimura, K., Ogita, F., Miyachi, M. (1997), "Metabolic profile of high intensity intermittent exercises", *Med Sci Sports Exerc*, available at: <https://doi.org/10.1097/00005768-199703000-00015>

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.5(164).18
УДК: 371.71

Кравченко К. Г.,
аспірантка Придніпровської державної
академії фізичної культури і спорту

ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ЗАНЯТЬ «ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ» ЗА МЕДИЧНИМИ ГРУПАМИ У ПЕРІОД 2014-2022 РОКІВ

Подано результати дослідження особливостей розподілу студентів для занять «Фізичним вихованням» на прикладі ЗВО Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» у період 2014-2022 років.

Показано, у період з 2014-2015 по 2018-2019 навчальні роки тут зберігалась стійка тенденція до збільшення студентів, які мають значні відхилення в стані здоров'я тимчасового чи постійного характеру, що не перешкоджають навчанню в закладі вищої освіти і мають застереження до занять «Фізичним вихованням». У тому числі ця категорія студентів має незадовільний рівень функціональних можливостей і розвитку фізичних якостей. Максимальна кількість студентів, зарахованих до спеціальної медичної групи, була зареєстрована у 2018-2019 н. р. і складала 170 осіб. Наступного, 2019-2020 н. р. відмічається різке зниження числа студентів, віднесених до цієї групи, аж до 91 студента та майже стале збереження тенденції на протязі трьох навчальних років, а саме 101 та 93 студента.

Зниження числа студентів підготовчої і спеціальної медичної групам в період з 2019-2020 і по 2021-2022 навчальні роки пояснюється переходом до дистанційної форми навчання внаслідок початку пандемії COVID-19.

Ключові слова: студенти, здоров'я студентів, розподілення студентів за групами здоров'я, дисципліна «Фізичне виховання».

Kravchenko K. G. Features of the distribution of students for «Physical education» by medical groups in the period of 2014-2022. The results of the study of the peculiarities of the distribution of students for classes «Physical education» are presented on the example of the National Technical University «Dniprovsk Polytechnic» in the period 2014-2022.

It is shown that in the period from 2014-2015 to 2018-2019 academic years, there was a steady trend to increase the number of students who have significant deviations in the state of health of a temporary or permanent nature, which do not interfere with studying at a higher education institution and have reservations about classes «Physical education». Including this category of students has an

unsatisfactory level of functional capabilities and development of physical qualities. The maximum number of students enrolled in the special medical group was registered in 2018-2019. and consisted of 170 people. Next, 2019-2020 a sharp decrease in the number of students assigned to this group, up to 91 students, and an almost constant preservation of the trend over the course of three academic years, namely 101 and 93 students, is noted.

The decrease in the number of students of preparatory and special medical groups in the period from 2019-2020 to 2021-2022 academic years is explained by the transition to distance education as a result of the beginning of the COVID-19 pandemic.

Key words: students, students' health, distribution of students by health groups, «Physical education» discipline.

Постановка проблеми. Пошук шляхів більш ефективного залучення студентів до фізкультурно-оздоровчої діяльності в умовах росту показників їх захворюваності привертає увагу науковців і викладачів кафедр фізичного виховання закладів вищої освіти (ЗВО). На жаль, ці тенденції існують вже в загальноосвітніх навчальних закладах і стають несприятливим тлом у ЗВО.

За даними Інституту гігієни та медичної екології НАМН України частка шкільної молоді, яка у 2013 р. визнавалася лікарями здоровою (тобто, у якої відсутні хронічні захворювання і вади розвитку), коливалась у межах від 9 до 45%. Тобто здоровими були менше половини школярів. А серед цих школярів високий та середній рівень здоров'я мали у межах 30%. Ще дві третини практично здорових школярів мали недостатній резерв здоров'я (іншими словами – низький рівень адаптаційних можливостей за станом здоров'я) і потребували участі лікарів для визначення профілактичних ходів з метою розробки індивідуальних програм збереження здоров'я [7, с. 31].

Найбільш поширеними серед школярів були захворювання органів дихання, органів травлення, ока і додаткового апарату, шкіри та підшкірної клітковини, кістково-м'язової системи, ендокринної системи, захворювання інфекційні та паразитарні, захворювання нервової системи, травми та отруєння, а також захворювання сечостатевої системи [7, сс. 31-32].

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Відомо, що здоров'я дитячого населення України давно і прогресивно погіршується. За даними МОЗ України за 2005–2012 рр. захворюваність дітей зросла на 6,95%, а первинної захворюваності на 10,64% [6]. Як результат, за останні роки в Україні більше ніж у 3 рази збільшилось число студентів з відхиленнями у стані здоров'я, включених у спеціальну медичну групу (СМГ). Чисельність їх загалом досягала 14%, а в гуманітарних закладах вищої освіти 30-40% [3].

Відомо, що в складі СМГ на початку 2010-х рр. займались до 30% усіх студентів I-III курсів [9]. Окрім цього Г. Жара подає такі статистичні дані щодо здоров'я цієї категорії: 83,4% студентів хворіли принаймні один раз за навчальний рік, а 67,5% двічі на рік. При цьому хронічні респіраторні захворювання більше ніж 4 рази на рік спостерігались у 22,7% студентів [2].

Було проведено дослідження стану здоров'я студентів, які вступили до педагогічного закладу вищої освіти - Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка у 2015-2017 рр. [5]. Медичний огляд пройшли майже всі студенти і виявлено патології в 2015 р. у 75,0%; 2016 р. у 57,9%; 2017 р. у 98,2% з них. Кількість студентів, яких віднесено до СМГ у цьому ЗВО: у 2015 р. –13,0%, 2016 р. –11,8%; 2017 р. –13,3%, а звільнених від занять з фізичного виховання відповідно 3,0%; 2,6%; 3,3% [5, с. 148].

За 2010-2015 рр. у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького кількість студентів, віднесених за станом здоров'я до СМГ, збільшилась з 16,2% до 36,2% [8].

Наведені дані, а також інші подібні відомості, свідчать про тенденцію сталого зростання кількості студентів з послабленим здоров'ям у ті роки.

Мета статті - встановити особливості розподілу студентів для занять «Фізичним вихованням» на прикладі ЗВО Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» у період 2014-2022 років.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилось у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». Використані методи вивчення літератури, матеріалів з Інтернету, а також актів медичних обстежень студентів, які відвідують «Фізичне виховання», Дніпропетровського обласного лікарсько-фізкультурного диспансеру [1; 4]. Зауважимо, що після 2019 р. у зв'язку з реформуванням медичної сфери, а також переходом ЗВО на дистанційну форму навчання, медичний супровід з боку диспансеру було скасовано, а отже відсутні і відповідні відомості.

Результати дослідження. На основі опрацювання багаторічних даних проаналізовано стан здоров'я студентів I та II курсів ЗВО НТУ «Дніпровська політехніка» (далі НТУ). Моніторинг та аналіз структури захворюваності студентів I-II курсів закладів вищої освіти протягом 2014 –2022 навчальних років виконаний за даними існуючих актів медичних обстежень.

В табл. 1 подані дані розподілу студентів I - II курсів НТУ на медичні групи для занять фізичною культурою і спортом в період з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки (далі - н. р.). На рис. 1 ці ж дані розподілу студентів I - II курсів НТУ на медичні групи для занять фізичною культурою і спортом в період з 2014-2015 по 2021-2022 подані графічно.

Таблиця 1

Розподіл студентів I та II курсів по групах здоров'я в період з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки

Групи здоров'я	Навчальні роки							
	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
основна група (Д1)	2515	2102	1531	1823	1980	1840	2047	2555
підготовча група (Д2)	54	164	111	155	160	114	123	116
спеціальна медична група (Д3)	113	139	145	163	170	91	101	93
звільнені від практичних занять з фізичного виховання	74	85	87	101	125	84	63	92

Рис. 1. Розподіл студентів за медичними групами для занять фізичною культурою і спортом з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки

Згідно даних рис. 1 наочно видно, що протягом вказаних років більшу частину студентів, які опановують «Фізичне виховання», складають студенти основної групи. Як видно, в 2016-2017 н. р., а потім і в 2019-2020 н. р. відмічалось зниження кількості здорових. Але цей факт у той час був пов'язаний із зменшенням кількості зарахованих на навчання осіб, а не зі збільшенням кількості студентів з відхиленнями у стані здоров'я.

На рис. 2 представлена динаміка показників за кількістю студентів, зарахованих до підготовчої медичної групи з дисципліни «Фізичне виховання» з 2014-2015 н. р. по 2021-2022 н. р.

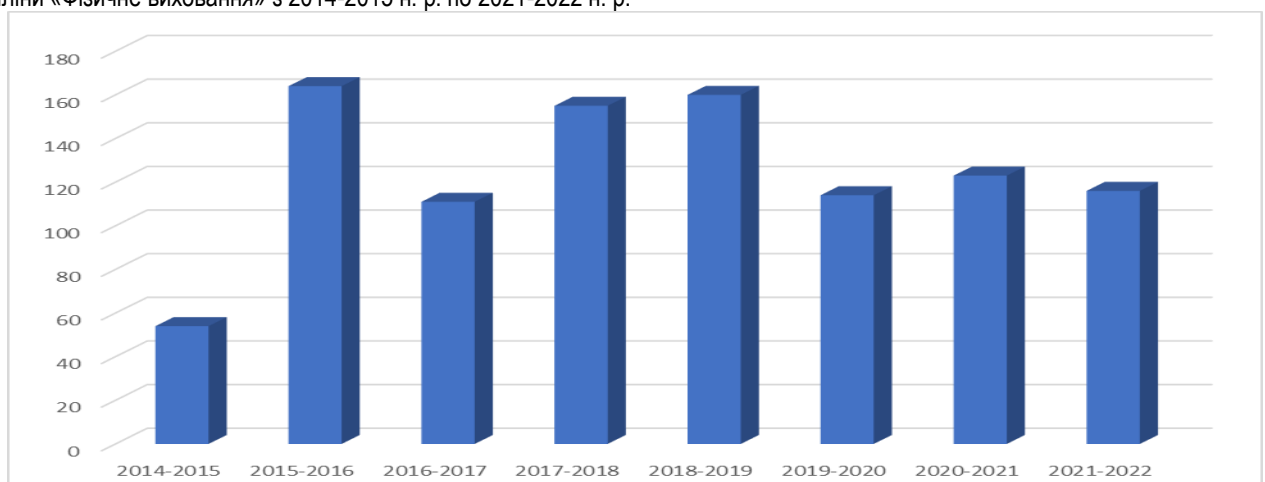

Рис. 2. Динаміка зміни кількості студентів, зарахованих до підготовчої групи з «Фізичного виховання» з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки

Згідно даним на рис. 2 суттєво нерівномірна кількість студентів, віднесених до підготовчої групи, відмічається перші п'ять н. р. поспіль з початку спостережень. Останні три навчальні роки з 2019-2020 – спостерігається стала кількість студентів: 114, 123 та 116 осіб відповідно.

На рис.3. представлена динаміка показників за кількістю студентів, зарахованих до спеціальної медичної групи з дисципліни «Фізичне виховання» з 2014-2015 н. р. по 2021-2022 н. р.

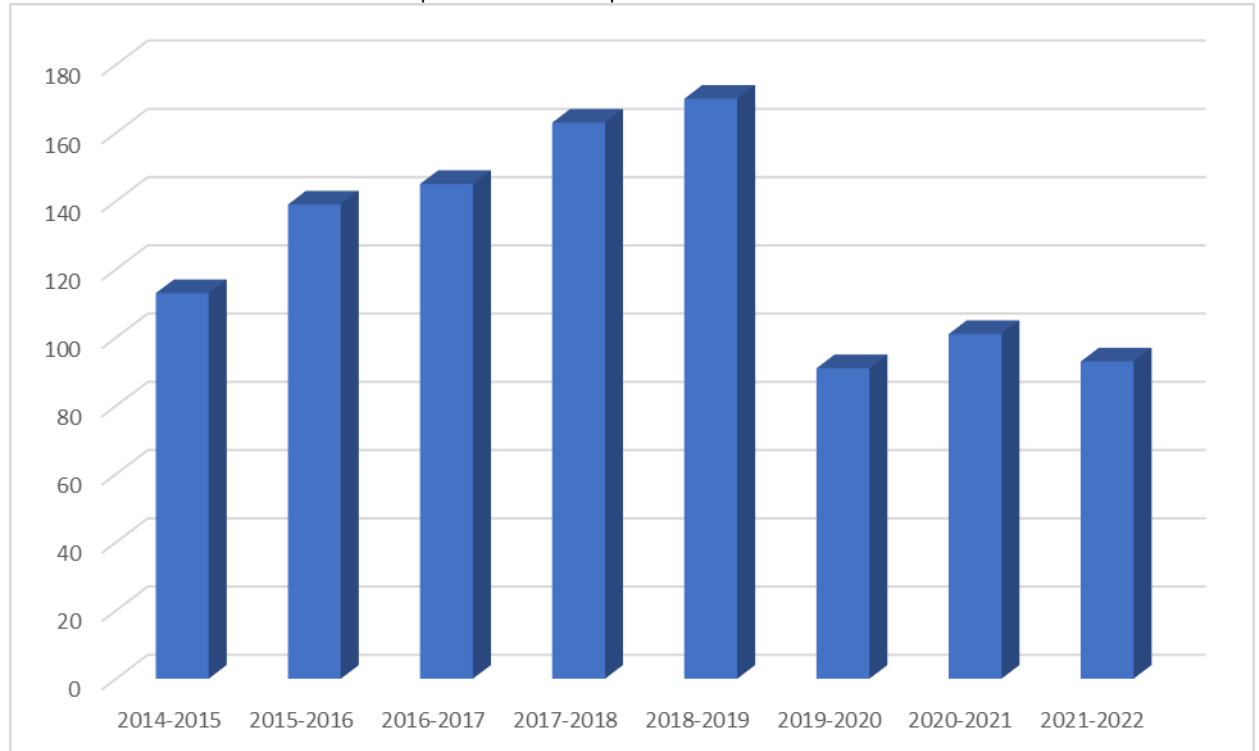

Рис. 3. Динаміка зміни кількості студентів, зарахованих до спеціальної групи з «Фізичного виховання» з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки

Згідно рис. 3 перші п'ять років з 2014-2015 н. р. по 2018-2019 н. р. зберігається стійка тенденція до збільшення кількості студентів, які мають значні відхилення тимчасового чи постійного характеру в стані здоров'я, що однак не перешкоджають навчанню в навчальному закладі, але мають застереження для занять «Фізичним вихованням». У тому числі ця категорія студентів має незадовільний рівень функціональних можливостей і розвитку фізичних якостей. Максимальна кількість студентів, зарахованих до спеціальної медичної групи, була зареєстрована у 2018-2019 н. р. і складала 170 осіб. Наступного, 2019-2020 н. р. відмічається різке зниження числа студентів, віднесених до цієї групи, аж до 91 студента та майже сталі збереження цієї тенденції на протязі трьох н. р., а саме 101 та 93 студента.

На рис. 4 представлена динаміка показників за кількістю студентів, зарахованих до числа тих, які звільнені за станом здоров'я від практичних занять з дисципліни «Фізичне виховання», з 2014-2015 по 2021-2022 н. р.

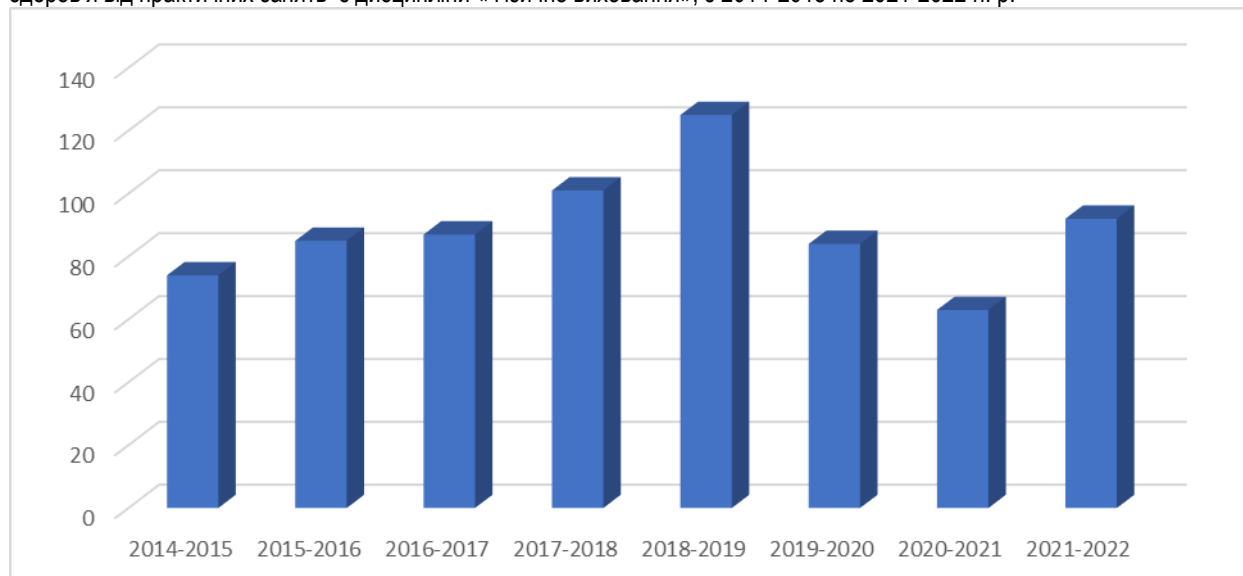

Рис. 4. Динаміка зміни кількості студентів, звільнених від практичних занять з «Фізичного виховання» з 2014-2015 по 2021-2022 навчальні роки

На рис. 4 показано, що серед студентів зі значними відхиленнями в стані здоров'я постійного чи тимчасового характеру, звільнених від практичних занять з «Фізичного виховання», помітне поступове збільшення їх числа. В 2014-2015 н. р. цей показник складав 74 особи, 2015-2016 н. р. – 85 осіб, 2016-2017 н. р. – 87 осіб, в 2017-2018 – 101 особа, а максимальна кількість таких студентів зареєстрована у 2018-2019 н. р. – 125 осіб. В 2019-2020 н. р. вперше за попередні роки число студентів, звільнених від практичних занять, суттєво знизилось у порівнянні з 2018-2019 н. р.

Отже, основна кількість студентів для занять фізичною культурою і спортом за останні вісім навчальних років починаючи з 2014-2015 і по 2021-2022 н. р. згідно наданої медичної документації зараховується до основної медичної групи. Цей показник є сталим на протязі всіх восьми років.

Що стосується студентів, які мають відхилення в стані здоров'я і зараховані відповідно до підготовчої, спеціальної медичної групи та віднесені до числа звільнених від практичних занять, то в них, починаючи з 2014-2015 і наступні чотири н. р. по 2018-2019 включно, відмічалось стійке збільшення кількості студентів з різними захворюваннями та їх різним ступенем. Згідно даних Дніпропетровського лікарсько-фізкультурного диспансеру [1] подібна тенденція відмічається також по іншим дніпровським закладам вищої освіти в період з 2017 по 2019 роки.

Висновки. Розподіл студентів НТУ «Дніпровська політехніка» для занять дисципліною «Фізичне виховання», згідно вимог до формування медичних груп, чому присвячене наше дослідження, має свої особливості. Розпочате з 2014-2015 навчального року, воно захопило і час припинення опіки над студентами з послабленим здоров'ям з боку обласного лікарсько-фізкультурного диспансеру. А вже після 2019 р. у зв'язку з реформуванням медичної сфери і переходом навчального процесу у ЗВО на дистанційну форму навчання, медичний супровід з боку диспансеру було скасовано.

Доведено, зниження числа студентів підготовчої і спеціальної медичної групам в період з 2019-2020 і по 2021-2022 навчальні роки треба пов'язувати також з переходом на дистанційну форму навчання у зв'язку з початком пандемії COVID-19. Цей період примітний острахом студентів відвідувати медичні заклади під час пандемії з метою оформлення медичної довідки про стан здоров'я. Це також розуміння студентами того факту, що практична дисципліна якою є «Фізичне виховання» буде викладатися у цей час у значній мірі на рівні теорії і методики самостійних занять і не потребуватиме докладання значних фізичних зусиль, на що вони згодні.

Перспектива подальших досліджень пов'язана з необхідністю продовження розвідок, присвячених встановленню особливостей стану здоров'я студентів, починаючи від 2019 р.

Література

1. Аналітичний звіт відділення спортивної медицини № 2 комунального закладу «Дніпропетровський лікарсько-фізкультурний диспансер» ДОР за 2019 р. 5 с.
2. Жара Г. Напрямки збереження здоров'я студентів факультету фізичного виховання під час їх адаптації до умов навчання у ВНЗ. *Молода спортивна наука України*. Львів, 2011. Т. 4. С. 30-36.
3. Житомирський Л. Поліпшення здоров'я студентів у закладах вищої освіти в сучасних умовах. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 56. С. 113-119. DOI 10.31909/26168812.2021-(56)-12
4. Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006, № 4. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-06#Text>
5. Кулик Н. А., Гудим С. В. Рівень здоров'я студентів-першокурсників при вступі до закладів вищої освіти. *Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення* : зб. наукових праць. Харків, 2018. С. 144-151.
6. Поташнюк І. Стан психологічного здоров'я учнів загальноосвітніх закладів і стратегія його зміцнення. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* : зб. наук. праць. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського ; гол. редактор В. М. Костюкевич. Вінниця: ТОВ «Планер», 2014. Випуск 18 (Том 1). С. 229-235.
7. Стратегічні пріоритети молодіжної політики: освіта, зайнятість, житло. Щорічна доповідь Президентіві України, Верховній раді України про становище молоді в Україні (за підсумками 2013 року). URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/shorichni_dopovidi/dopovid-molod-za-pidsumkamyu-2013.pdf
8. Христова Т. Є., Пюрко В. Є., Казакова С. М. Стан здоров'я студентів вищих навчальних закладів та шляхи його поліпшення. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2460/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%20%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%A2.%D0%84..pdf
9. Яковлів Є., Яковлів В. Особливості комплектування спеціальних медичних груп вищих навчальних закладів для занять з фізичного виховання. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації* : зб. наук. праць. Вип. 15. Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2013. С. 264-269.

Reference

1. Analytical report of the department of sports medicine No. 2 of the communal institution «Dnipropetrovsk medical and physical culture dispensary» of the DOR for 2019. 5 p.
2. Zhara G. Directions for preserving the health of students of the Faculty of Physical Education during their adaptation to the conditions of study at a university. *Young sports science of Ukraine*. Lviv, 2011. T. 4. P. 30-36.
3. Zhytomyrsky L. Improving the health of students in higher education institutions in modern conditions. *Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University. Series: Pedagogical sciences*. 2021. Issue 56. P. 113-119. DOI 10.31909/26168812.2021-(56)-12
4. On the approval of the Regulation on the organization of physical education and mass sports in higher educational

institutions. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated January 11, 2006, No. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-06#Text>

5. Kulyk N. A., Gudym S. V. Health level of first-year students upon admission to higher education institutions. Actual problems of physical education of different population groups: coll. scientific works. Kharkiv, 2018. P. 144-151.

6. Potashniuk I. State of psychological health of secondary school students institutions and the strategy of its strengthening. Physical culture, sport and health of the nation: coll. of science works Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi; Goal. editor V. M. Kostyukevich. Vinnytsia: LLC «Planer», 2014. Issue 18 (Volume 1). P. 229-235.

7. Strategic priorities of youth policy: education, employment, housing. Annual report to the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine on the situation of youth in Ukraine (according to the results of 2013). URL: chrome-extension://efaidnbmnnibpcajpcgclefindmkaj/https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Mizhnarodna_dijalnist/shorichni_dopovidi/dopovid-molod-zapidsumkamy-2013.pdf

8. Hristova T. E., Pyurko V. E., Kazakova S. M. State of health of students of higher educational institutions and ways to improve it. URL: chrome-extension://efaidnbmnnibpcajpcgclefindmkaj/http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2460/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%20%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%A2.%D0%84.pdf

9. Yakovliv E., Yakovliv V. Peculiarities of staffing of special medical groups of higher educational institutions for classes in physical education. Physical culture, sport and health of the nation: coll. of science works Vol. 15. Vinnytsia: LLC «Lando LTD», 2013. P. 264-269.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.5(164).19
УДК: 796.011.3-056.264:376.36-053.4

Круцевич Т. Ю.
Доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Гулюк Н. О.
аспірант
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Погасій Л. І.
Старший викладач кафедри фізичної культури
Київський національний торговельно-економічний університет

ВПЛИВ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЯ В ДОШКІЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У оглядовій статті порушено актуальну проблему стосовно дослідження дітей із затримкою мовленнєвого розвитку в навчально дошкільному закладі. На основі аналізу науково-методичної літератури проаналізовано та узагальнено особливості психомоторного та когнітивного розвитку дітей з порушенням мовлення. Розглянуті найбільш ефективні засоби фізичного виховання та методи організації занять з дітьми із затримкою мовлення в дитячому соціумі. Результати. Встановлено, за даними літературних джерел, що для дітей дошкільного віку з затримкою мовлення характерні: відставання в показниках психічного та фізичного розвитку, рухових здібностей, комунікацій в спілкуванні з однолітками, порушується адаптаційні можливості в суспільстві, нестійка увага, внаслідок чого і відбувається погіршення настрою та самооцінки. Але водночас також існують тенденції щодо напрямів покращення засобів, методів та програм для якомога більш ефективних пошуків подолання цієї нозологічної проблеми в дитячому соціумі. Висновки. Розвиток дітей з порушенням мовлення мають суттєвий різний вектор в порівнянні зі здоровими дітьми, які навчаються в дошкільному навчальному закладі. Засоби фізичного виховання для дітей цієї нозології розглядається, як один з основних ланок покращення не тільки когнітивних та психомоторних функцій, але й включають заходи щодо покращення компонентів здоров'я, які містять в собі – психічний, фізичний, соціальний та духовний (моральний) розвиток дітей в дошкільному середовищі.

Ключові слова: діти, дошкільний вік, мовленнєвий розвиток, адаптивне фізичне виховання.

Krutsevych Tatyana, Huliuk Nadiia, Pohasii Lyudmila. The effect of adaptive physical education on the development of children with speech delays in a preschool educational institution. The review article raises an actual problem related to the study of children with delayed speech development in a preschool educational institution. On the basis of the analysis of scientific and methodical literature, the peculiarities of psychomotor and cognitive development of children with speech disorders in the conditions of a preschool institution were analyzed and summarized. The most effective means of physical education and methods of organizing children's activities with children with speech delay in children's society are considered. Results. Based on the results of literary sources, it was established that preschool children with speech delay are characterized by: lag in indicators of physical and mental development of motor skills, communication in communication with peers, adaptive opportunities in society are violated, adaptive attention, unstable attention, as a result of which there is a deterioration of mood and self-esteem. But at the same time, there are also trends in the direction of improving methods and programs for the most effective search for overcoming this nosological problem in children's society.